

4. Шевяков М. Деякі питання щодо профілактики правопорушень, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку. *Дотримання прав людини у правоохоронній діяльності: стан та перспективи : матеріали Всеукр. круглого столу* (м. Дніпро, 28 бер. 2023 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. С. 94–96.

5. Шкурко О. І. Адміністративно-правове забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» ; Сумський державний університет. Суми, 2020. 217 с. URL : https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/77937/1/diss_Shurko.pdf;jsessionid=B2C7946ACC1DB8D73481BA3DDE6F5B6A.

6. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

УДК 356.35+

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/444-446

Ганна ТУРЧАНКОВА
викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ПОЛІЦІЇ В ОКРЕМИХ КРАЇНАХ НАТО

Починаючи з серпня 2023 року в засобах масової інформації почали з'являтися повідомлення про створення в Україні військової поліції. Так, за даними порталу «АрміяInform», в Україні розробляють законопроект про Військову поліцію України. На базі Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності працює робоча група. Її завдання – створити оптимальну модель майбутньої військової юстиції, частиною якої стане Військова поліція. У розробці законопроекту про Військову поліцію України бере активну участь Головне управління військової юстиції Мініборони. У документі зазначається, що Військова поліція має стати військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Мініборони України. Орган утворюють на основі Військової служби правопорядку у Збройних Силах України. До нього перейдуть окремі повноваження, які стосуються оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування [1].

Проте намагання створити військову поліцію є неновими. Перші спроби створення такого військового формування сягають своїм корінням ще у 2008 рк. 15 лютого 2022 року за номером 6569-1 було зареєстровано проект Закону України «Про Військову поліцію». У пояснювальній записці до цього проекту вказано, що здійснення досудового розслідування військових кримінальних правопорушень, відповідно до частини 4 ст. 216 КПК України, віднесено до компетенції слідчих Державного бюро розслідувань, що є невласним для правоохоронного органу, завданням якого є розслідування кримінальних правопорушень, вчинених топ-чиновниками, суддями, працівниками правоохоронних органів, та здійснення заходів щодо встановлення системних причин та умов проявів організованої злочинності. Водночас кримінальні провадження про злочини щодо збройної агресії російської федерації та її сателітів здійснюються слідчими органів Національної поліції, Державного бюро розслідувань, Служби безпеки України. Аналогічно різними правоохоронними органами здійснюється досудове розслідування інших злочинів, вчинених військовослужбовцями, та злочини, потерпілими від яких є військовослужбовці. Проте на вказані органи чинним законодавством не покладається комплексне завдання забезпечення законності і правопорядку у Збройних Силах України та інших військових формуваннях. Крім того, зазначені правоохоронні органи та органи прокуратури не мають жодних повноважень щодо вжиття превентивних заходів, направлених на запобігання правопорушенням у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, оборонно-промислового комплексу держави, і лише у виключних випадках і в порядку, що визначені законом, органи прокуратури можуть представляти інтереси держави в судах. Діюча Військова служба правопорядку у Збройних Силах України не має жодних повноважень щодо здійснення оперативно-розшукових заходів, досудового розслідування військових кримінальних

правопорушень і притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності. Метою проекту Закону є створення Військової поліції для підтримання військової дисципліни, бойової і мобілізаційної готовності Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань на рівні, що гарантує адекватне реагування на загрози територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, воєнній безпеці і обороні України, забезпечення здійснення оборонних закупівель, захисту інтересів держави, військовослужбовців, визначає правові засади організації та діяльності Військової поліції [2].

13 вересня 2023 року за номером 10042 було зареєстровано проект Закону України «Про організаційно-правові основи побудови та функціонування Військової юстиції України». У Пояснювальній записці до вказаного проекту зазначено, що в умовах військової агресії росії проти України в Україні не існує повноцінної системи органів Військової юстиції (як-от: військова поліція, військова контррозвідка, військова прокуратура, військова адвокатура, військовий суд). Метою створення Військової юстиції України є досягнення достатньої взаємосумісності складових сил безпеки і оборони з відповідними структурами держав-членів Організації Північноатлантичного договору та реалізації стратегічного курсу України на набуття повноправного членства в Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору відповідно до їхніх стандартів та процедур [3].

Попередній аналіз проектів зазначених законів та супровідних документів до них підтверджує нагальну необхідність створення відповідних формувань, які в умовах повномасштабного вторгнення будуть «займатися» виключно військовими злочинами. Також необхідно звернути увагу на той факт, що при створенні військової поліції український законодавець орієнтується на практику діяльності аналогічних підрозділів в країнах НАТО, а тому доцільним буде дослідити діяльність таких військових формувань у цих державах.

Однією з таких організацій є відділ кримінальних розслідувань Департаменту Армії США (Department of the Army Criminal Investigation Division (далі – CID)).

За даними офіційного сайту [4], цей підрозділ є головним федеральним правоохоронним органом Департаменту армії США. Його основна функція – розслідування тяжких злочинів і грубих порушень військового права та Кодексу Сполучених Штатів в армії США. Відділ є незалежним федеральним правоохоронним органом зі слідчою автономією. Спеціальні агенти CID, як військові, так і цивільні, підпорядковуються через систему командування CID директору CID, який підпорядковується безпосередньо заступнику міністра оборони та міністру оборони. Специфіка роботи відділу полягає в тому, що працівники CID не висувають обвинувачення військовослужбовцям, а лише розглядають звинувачення на адресу військовослужбовців та передають офіційні висновки відповідному командному та юридичному органу для розгляду та ухвалення рішення. Згідно з Єдиним кодексом військової юстиції юрисдикція CID поширюється на військовослужбовців, які підозрюються у вчиненні злочину, а також на цивільних осіб, якщо є ймовірні підстави вважати, що особа вчинила злочин, який прямо чи опосередковано пов'язаний із Департаментом оборони.

Основними завданнями CID є:

– розслідування серйозних злочинів (таких як: вбивство, зґвалтування, викрадення, жорстоке поводження з дітьми, торгівля наркотиками, контрабанда зброї тощо);

– проведення спеціалізованих (делікатних) розслідувань;

– кримінальна розвідка;

– ведення захисних службових операцій;

– забезпечення діяльності судово-медичної лабораторії;

– облік засуджених військовослужбовців та виконання покарань.

Крім того, CID може виконувати такі спеціальні місії:

– забезпечення матеріально-технічної безпеки оборонно-промислового комплексу;

– проведення контрзаходів для боротьби з підривною діяльністю на полі бою;

– кримінальні розслідування військових злочинів, а в деяких випадках злочинів проти сил коаліції та персоналу приймаючої країни;

– охоронні операції для вищого командного складу чи ключового персоналу на полі бою та поза ним.

Таким чином, можемо зробити висновок, що в армії Сполучених Штатів CID має виключну юрисдикцію щодо розслідування всіх тяжких військових злочинів за винятком певних злочинів проти національної безпеки, таких як шпигунство, державна зрада та певні аспекти міжнародного тероризму. Його автономія дозволяє проводити усесторонні, об'єктивні, неупереджені розслідування інцидентів, пов'язаних із військовослужбовцями чи

цивільними особами, які здійснюють посягання на оборонно-промисловий комплекс США. Ще одним позитивним моментом в діяльності СІД є те, що незважаючи на те, що вказаний військовий орган наділений слідчими повноваженнями, він не здійснює обвинувачення військовослужбовців, а лише встановлює істину у справі. Тобто фактично така діяльність направлена насамперед на захист прав та законних інтересів військовослужбовця, який причетний до правопорушення. Вважаємо, що зазначене положення повинно бути запозичене та імплементоване в нормативно-правових актах, які у майбутньому будуть врегульовувати діяльність військової поліції в Україні.

1. У парламенті розглядають законопроект про створення Військової поліції – Міноборони. *АрміяInform*. URL : <https://armyinform.com.ua/2023/08/21/u-parlamenti-rozglyadayut-zakonoprojekt-prostvorennya-vijskovoyi-policziyi-minoborony/>.

2. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про Військову поліцію». *Верховна Рада України*. URL : <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1221782>.

3. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про організаційно-правові основи побудови та функціонування Військової юстиції України». *Верховна Рада України*. URL : <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1982630>.

4. Department of the Army Criminal Investigation Division. URL : <https://www.cid.army.mil/>.

УДК 342.951+351.74
DOI: 10.31733/15-03-2024/1/446-448

Валентина ЧЕРНОБУК
викладач кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПОРЯДКУ

Останнім часом Україна переживає складний період свого становлення як суверенної, демократичної та соціально-орієнтованої країни у Європі. Значне розширення прав і свобод громадян призвело до активізації їх участі в політичному житті. Проте цей процес супроводжується виникненням деструктивних чинників, що негативно впливають на публічну безпеку, особливо на регіональному рівні.

Законодавчий орган правильно приділяє увагу державній та національній безпеці, але ігнорує публічну безпеку на регіональному рівні. Хоча офіційно пропонуються ініціативи щодо покращення організаційних аспектів забезпечення безпеки, вони мають серйозні недоліки. Зокрема, вони не акцентують увагу на регіональних аспектах безпеки, розглядають безпеку в цілому, не враховуючи публічну безпеку як окрему категорію, і не надають чітких орієнтирів для практичних заходів з покращення організації публічної безпеки на регіональному рівні [4].

Публічна безпека, що регулюється адміністративно-правовими нормами, охоплює відносини між суспільством та державою, спрямовані на створення безпечного середовища та захист прав та інтересів громадян у всіх сферах життя. Це досягається за допомогою нормативних актів адміністративного права та застосування методів державного контролю. Публічний порядок, зі свого боку, є складовою частиною публічної безпеки і визначається нормами адміністративного законодавства, які регулюють відносини в суспільстві з метою забезпечення порядку, в якому права громадян не порушуються іншими особами чи державними органами, що також зобов'язані дотримуватися встановлених норм [2].

Забезпечення громадської безпеки та порядку на регіональному рівні в Україні ґрунтується на комплексі правових норм, що належать до різних галузей. Особливе значення в цій системі мають адміністративні норми:

- по-перше, вони регулюють діяльність органів влади та закріплюють їх адміністративно-правовий статус;
- по-друге, вони формують стратегічні напрями державної політики щодо безпеки в